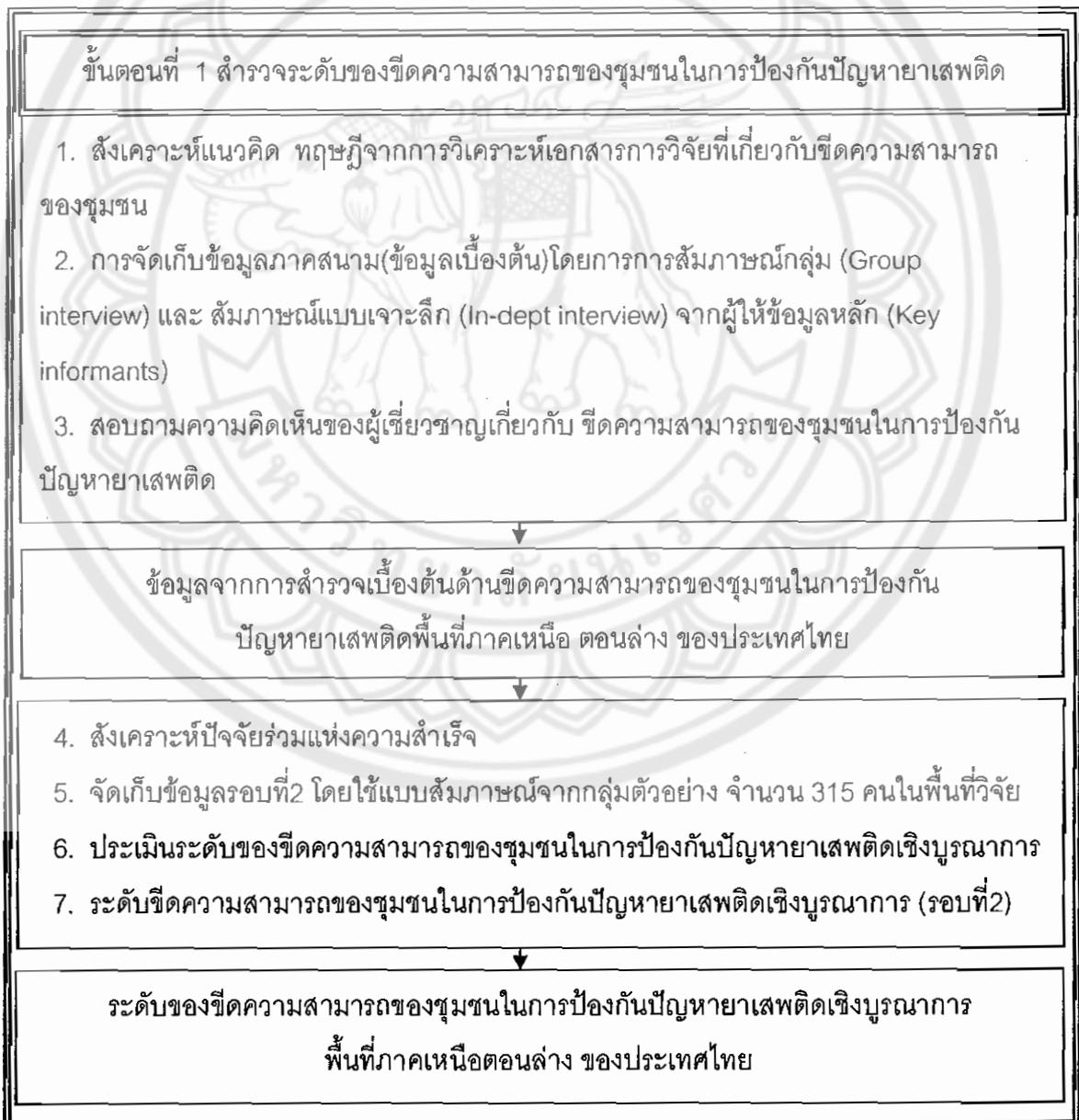

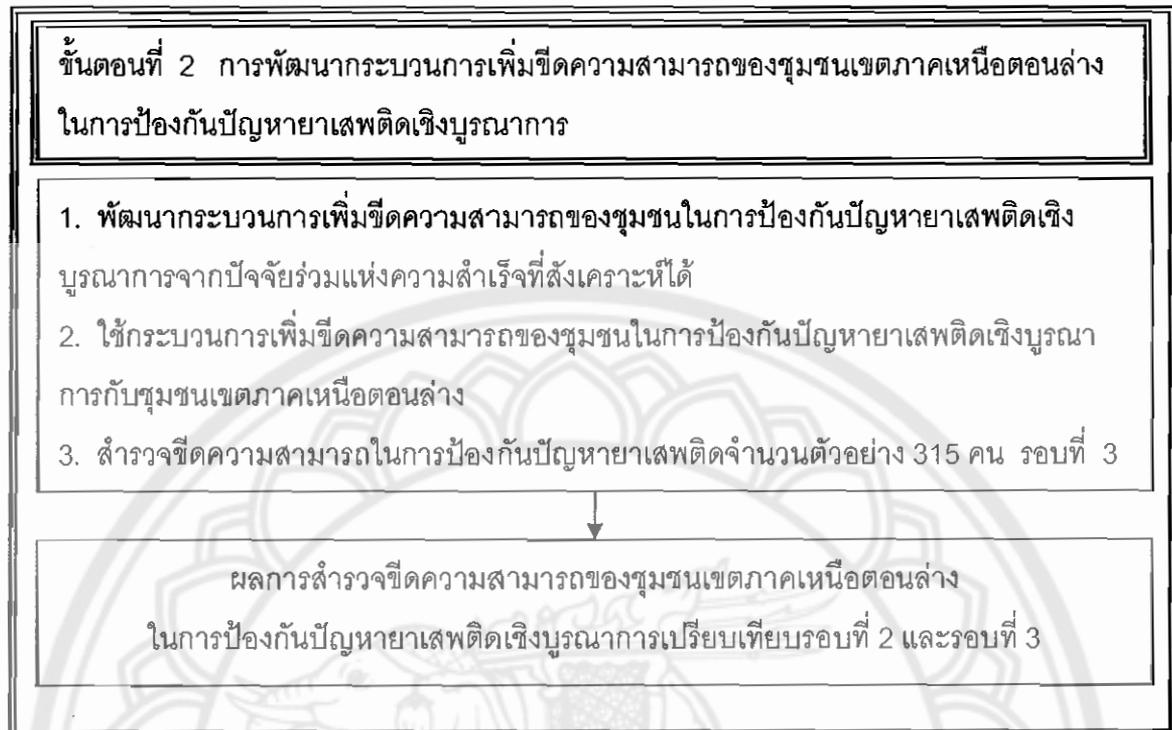
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งสำรวจระดับขีดความสามารถของชุมชนเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการป้องกันปัญหายาเสพติด และการใช้กระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน เพื่อการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการในรูปแบบของการวิจัยซึ่งสำรวจแบบมีส่วนร่วม (Participatory survey research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังภาพ 6

ภาพ 6 ขั้นตอนการวิจัย

ภาพ 6 (ต่อ)

ขั้นตอนในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สสำรวจระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดเชิงบูรณาการ

1.1 การทบทวนวรรณกรรม โดยผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการ และนำไปใช้เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญเพื่อการวิจัยต่อไป โดยทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีในเรื่อง

- 1.1.1 ขีดความสามารถของชุมชน
- 1.1.2 การเพิ่มขีดความสามารถ
- 1.1.3 การป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการ

โดยแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการทบทวนสถานภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ ได้แก่

1) งานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ

2) สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2.1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในพื้นที่วิจัย

2.3) ศูนย์ป้องกันปัญหาเสพติดระดับจังหวัดในพื้นที่วิจัย

2.4) อื่น ๆ

1.2 ประมวลสาระสำคัญที่ได้จากผลการระดมความคิดจากเวทีสัมมนาผู้นำชุมชน (ข้อมูลปฐมภูมิ) จากการ

1.2.1 การจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม(ข้อมูลปฐมภูมิ) โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group interview) และแบบเจาะลึก (In-dept interview) จากผู้นำชุมชนจำนวน 9 ชุมชน ๆ ละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด (ภาคผนวก ก) เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ เพื่อสังเคราะห์แนวคิดนำไปสู่การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ

1.2.2 สัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับชุมชน ในเรื่อง ความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) ซึ่งคัดเลือกจากผู้แสดงทางสังคม (Social actors) ในการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมและประมวลสาระสำคัญที่ได้จาก 1.2 แล้วนำมาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ ปัจจัยร่วมแห่งความสำเร็จในการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการสำรวจระดับขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดต่อไป

1.4 สร้างเครื่องมือสำหรับประเมินระดับขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทให้ตอบด้วยตนเอง (Self report)

1.5 เก็บข้อมูล รอบที่ 2 ด้วยแบบสัมภาษณ์ โดยการให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัยตอบแบบสำรวจด้วยตนเอง

1.6 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression)

1.7 ประเมินระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

1. การทบทวนวรรณกรรม ที่เป็นทั้งแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารทางวิชาการใช้เวลาในการรวบรวมวรรณกรรม อ่านทบทวน 3 เดือน ได้แก่ เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2548
2. การจัดเก็บข้อมูลภาคสนามและสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการระดับชุมชน ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 เดือน ได้แก่ เดือนกันยายน-ตุลาคม 2548
3. การสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินระดับขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยใช้เวลาในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน 2548
4. เก็บข้อมูล รอบที่ 2 ในชุมชนเป้าหมาย ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 เดือน ได้แก่ เดือนธันวาคม 2548 - มกราคม 2549
5. วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ใช้เวลา 1 เดือน คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2549

การเลือกพื้นที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จะจเลือกพื้นที่เขตภาคเหนือตอนล่างซึ่งประกอบด้วย 9 จังหวัด (กระทรวงมหาดไทย, 2539 หน้า 2) คือ จังหวัด 1. ตาก 2. สุโขทัย 3. พิษณุโลก 4. อุตรดิตถ์ 5. พิจิตร 6. เพชรบูรณ์ 7. นครสวรรค์ 8. อุทัยธานี 9. กำแพงเพชร เนื่องจากเขตภาคเหนือตอนล่างมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ 1) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ประเทศสังคมนิยมสหภาพพม่า 3) ภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีพื้นที่ 8 จังหวัด คือ จังหวัด 1. แม่ฮ่องสอน 2. เชียงใหม่ 3. ลำพูน 4. ลำปาง 5. เชียงราย 6. แพร่ 7. น่าน 8. พะเยา อีกทั้งในเขตพื้นที่นี้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากภาคเหนือตอนบน (แถบอินโดจีน) พื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ ภาคเหนือตอนล่างจึงเป็นเส้นทางกิโลบายของยาเสพติดจากภาคเหนือตอนบนลงสู่ภาคเหนือตอนล่างอย่างต่อเนื่อง (ตำรวจภูธรภาค 6 ,2547)

การเลือกตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 9 จังหวัดของเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยเจาะจงเลือก (Purposive sampling) ชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนสัมพันธ์ดีเด่น จากการพิจารณาของตำราจรรยาภาค 6 ซึ่งเป็นชุมชนที่มีลักษณะเด่นในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการป้องกันอาชญากรรม และด้านการป้องกันยาเสพติด การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีนี้ทราบจำนวนที่แน่นอน (Finite population) จึงใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 125)

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

รายละเอียดของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ชุมชนเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ 9 จังหวัดของเขตภาคเหนือตอนล่าง

จังหวัด	ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตาก	บ้านแม่เชียงราย ม.7 ต.ยกกระบัตร อ.สามเงา	368	32
2. สุโขทัย	บ้านเทพนม ม.5 ต.ทุ่งเสลี่ยม อ.ทุ่งเสลี่ยม	859	43
3. พิษณุโลก	บ้านหนองบัว ม.7 ต.หนองพระ อ.วังทอง	490	35
4. อุตรดิตถ์	บ้านโคกหม้อ ม.5 ต.ท่ามะเฟือง อ.พิชัย	323	32
5. พิจิตร	บ้านคลองข่อย ม.5 ต.บางลาย กิ่ง อ.บึงนาราง	448	34
6. เพชรบูรณ์	บ้านโป่งหว่า ม.4 ต.ห้วยใหญ่ อ.เมือง	772	41
7. นครสวรรค์	บ้านคลองสายทอง ม.3 ต.เขาชนกัน อ.แม่วงก์	772	41

ตาราง 4 (ต่อ)

จังหวัด	ชื่อชุมชน	จำนวน ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
8. อุทัยธานี	บ้านหนองโพธิ์ ม.5 ต.หนองไผ่แบน อ.เมือง	286	29
9. กำแพงเพชร	บ้านทุ่งยาว ม.7 ต.เขาคีรีส อ.พรานกระต่าย	194	28
	รวม	4,512	315

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์วัดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด รายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง วัดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบการวิจัย (ภาคผนวก ก) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และสำรวจข้อมูลชุมชนพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสภาพชุมชน และส่วนที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ลักษณะข้อคำถามเป็นทั้งคำถามปลายเปิดและปิด ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

2. แบบสัมภาษณ์วัดความสามารถของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด (ภาคผนวก ข) สร้างขึ้นจากการประมวลปัจจัยร่วมแห่งความสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ประเมินระดับขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเชิงบูรณาการ โดยให้กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเป็นผู้ตอบเอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบเติมคำ และเลือกตอบ ส่วนที่ 2 เป็นความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย ได้แก่

1) ปัจจัยที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด มี 6 องค์ประกอบ ข้อคำถาม จำนวน 32 ข้อ และ 2) สภาพปัญหาเสพติด ข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค ลักษณะของแบบสัมภาษณ์นี้เป็นการให้ค่าคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะข้อความเป็นข้อความแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อความด้านบวกจำนวน 27 ข้อ ข้อความด้านลบ จำนวน 5 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาแปรผลโดยมีเกณฑ์การแปรผล (Glass & Hopkins, 1996, pp.52) ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีขีดความสามารถในการป้องกันยาเสพติดเชิงบูรณาการสูงมาก
ค่าคะแนนระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีขีดความสามารถในการป้องกันยาเสพติดเชิงบูรณาการสูง
ค่าคะแนนระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีขีดความสามารถในการป้องกันยาเสพติดเชิงบูรณาการปานกลาง
ค่าคะแนนระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีขีดความสามารถในการป้องกันยาเสพติดเชิงบูรณาการต่ำ
ค่าคะแนนระหว่าง 0.00-1.50	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีขีดความสามารถในการป้องกันยาเสพติดเชิงบูรณาการต่ำมาก

เครื่องมือนี้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย คือที่ชุมชนหนองโบก หมู่ที่ 8 ตำบลจี่วราย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 35 คน เพื่อเป็นการทดสอบเครื่องมือเบื้องต้นในการใช้ภาษาถ้อยคำ หลังจากปรับปรุงถ้อยคำแล้วจึงนำไปใช้ในการสำรวจขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดรอบที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน จากนั้นวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .78 และเมื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล รอบที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่างเดิม จำนวน 315 คน วิเคราะห์

ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .76 และวิเคราะห์แบบการวัดซ้ำ (Test/Retest) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 0.72

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเขตภาคเหนือตอนล่างในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการ

2.1 พัฒนาการกระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการจากปัจจัยร่วมแห่งความสำเร็จที่สังเคราะห์ได้ ดังนี้

2.1.1 เสนอสาระสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิต่อเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ทั้ง 9 ชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงของสาระสำคัญโดยการใช้การให้เวทีสาธารณะตรวจสอบ และเป็นการหาข้อสรุปในการสร้างรูปแบบการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชน

2.1.2 ใช้กระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการกับชุมชนเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามข้อสรุปของเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติ

2.2 สํารวจขีดความสามารถในการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนรอบที่ 3 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด กับกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลรอบที่ 2

2.3 ประเมินระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 ตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดเชิงบูรณาการ และตรวจสอบผลที่ได้เพื่อยืนยันผล การทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบสัมภาษณ์ขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในการสำรวจรอบที่สอง และรอบที่สาม ด้วยสถิติ Paired sample t-test

ระยะเวลาในการดำเนินการ

1. การพัฒนากระบวนการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดเชิงบูรณาการใช้เวลาเสนอสาระสำคัญของการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชน ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดเชิงบูรณาการในเวทีประชาคมหมู่บ้าน ทั้ง 9 ชุมชน 1 เดือน คือ เดือน มีนาคม 2549 สำหรับการใช้กระบวนการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกัน ปัญหา ยาเสพติดเชิงบูรณาการเวทีประชาคมหมู่บ้านเห็นตรงกันว่าการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของ ชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดควรเป็นไปในรูปแบบของการฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน (ภาคผนวก ง) โดยใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม และการศึกษาดูงานชุมชนละ 1 สัปดาห์ ซึ่งอยู่ในช่วง ระหว่างเดือน เมษายน - สิงหาคม 2549

2. สำรวจขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดรอบที่สาม ใช้เวลา ในการเก็บข้อมูล 2 เดือน ได้แก่ เดือนกันยายน - ตุลาคม 2549

3. ประเมินระดับของขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด และ ตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการเพิ่มขึ้นขีดความสามารถของชุมชนในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดเชิงบูรณาการ ใช้เวลา 1 เดือน คือ เดือน พฤศจิกายน 2549 การดำเนินการวิจัยสรุป ได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 สรุปกิจกรรมในการดำเนินการวิจัย

กิจกรรม	ปี พ.ศ. 2548											
	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
1. การทบทวน วรรณกรรม						←	→					
2. จัดเก็บข้อมูล ภาคสนามและจัด สัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระดับชุมชน										←	→	

